

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.
Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
Posamozne štev.
15 kr.

Oznanila
ikrat natiskana
od vrste 15 kr.

Naročnina,
stavila in reklamacije
pošiljajo se
upravištvu
v Maribor.

Odprište reklamacije
so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pride
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefraktiran pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
stevo poslani knjige
se ne vračajo.

Naša organizacija.

II.

Glavni vzrok, da nam naša lepa, skoraj vzgledna organizacija tako malo koristi, je pomanjkanje celokupne stanovske zavesti. Kjer te ni, ni stanovskega ponosa, ne zaupanja v svojo moč in ne spoštovanja samega sebe; kdor pa ne spoštuje se sam, je podlaga tujčevi peti. Tako smo zašli tudi mi, da se naslanjamo le na druge, in le od drugih pričakujemo pomoči, same sebe pa cenimo le potem, v kolikor drugi stanovi ozir. posamezne osebe z nami bolj ali manj prijazno občujejo. Marsikdo se ne boji mraza, ne dežja, ne slabe poti, da le more prisostovati veselici ali zborovanju drugih stanov, med tem, ko se za jednake prireditve učiteljev niti ne zmeni. Ker smatra sebe in svoj stan za slabo stvar, ki nikdar ničesar doseči ne more, ne zdi se mu vredno z učitelji občevati. To pa nikakor ni prav!

Res se ne moremo ponašati z bogastvom, ne s krasno uniformo, ne z odličnim vplivom v raznih zastopih, mi nimamo soditi o življenju in smrti, ne delamo politike in ne povzročujemo vojsk, samo revni, marsikje prezirani, tu in tam tlačeni učitelji smo, ki mirno delujemo med štirimi stenami, a vendar imamo dovolj vzroka, da smo ponosni na svoj stan in da zaupamo v svojo moč. Le uvažimo nalogo našo!

Nam izročajo stariši svoje najdražje zaklade, svoje npanje; vse bodoče človeštvo je v naših rokah, da ga varujemo, negujemo, vodimo, mu blažimo sree, bistrimo um, njegovemu duhu pa dajamo pravo smer za težavno borbo v življenju. Vrtnarji smo, ki imamo mlada drevesca ravnati in gorje nam, če tega ne izvršimo pravilno. Kakor se mlado drevo nagne, tako raste staro. Pomislimo torej, kaj vse je v naših rokah! Jeden sam učitelj more skaziti generacijo cele občine, kakor je tudi mogoče, da zboljša jeden učitelj prebivalce cele občine. Učitelj je soodgovoren za skaženo življenje zločinca, kakor ima pri blagih značajih svoje zasluge.

Sicer nam nikdo ne more očitati, da smo krivi mi vse slabe vzgoje, pa tudi mi ne moremo trditi, da je vsa dobra vzgoja naše delo, ker nebrojni so činitelji ki vzgajajo mladino, vendar smo mi samo in nalašč za to nastavljeni, da iz nevednih otrok vzgajamo misleče, značajne in za vse dobro vnete ljudi.

Kdo, razven duhovnika pa še ima tako velevažno, tako vzvišeno, tako sveto nalogo in toliko odgovornost, kakor mi?

Kdo bi ne bil ponosen na tako vzvišeni stan!

Britka resnica je sicer, da so napram našim dolžnostim in naši odgovornosti naše skromne pravice kaj neprimerne, a to nas naj ne moti.

Če sedanja človeška družba vsako drugo delovanje višje ceni, kakor vzgajanje ljudi, če se celo nižji uradniki bolj upoštevajo, kakor vzgojitelji in učitelji, če se od nas ne tirja večje izobrazbe, ter se nam včasih iz golega preziranja odrekajo čisto navadne pravice, da ne omenimo do cela neprimerne plače, je to pač žalosten znak časa, kateri pa nikakor ne sme biti vzrok, da bi se sramovali kodaj svojega stanu! Marveč nas naj to le izpodbuja in druži, da v skupnem delovanju in medsebojno podporo vztrajamo na vzvišeni poti učitelja. Trdno stojmo vsi za jednega, jeden za vse, da si konečno priborimo dostojno veljavo. Mi smo važen, neobhodno potreben činitelj v človeški družbi, naša reč mora zmagati, če le sami ne izgubimo zaupanja v nas.

Shajajmo se torej marljivo v naših društvih, poučujmo in navdušujmo drug drugega, da bo v nas vseh plamenel živi stanovski ponos. Ta ponos nas bode varoval, da nikdar ne zajdemo na kriva pota, temveč da vedno ostanemo očetovski oskrbniki mladine, postrežljivi prijatelji starišev in živi vzgledi pravih značajev; ta ponos nam bode pa dal tudi dovolj srčnosti, da nikdar in nikjer ne bodemo trpeli zaničevanja, krivega sumničenja in napadanja šole in svojega stanu, nego pri vsaki priliki možko odkrivali prave vzroke eventuelnih neuspehov.

Tovariši, delujmo na to, da se naš stanovski ponos prej ko prej ukrepi.

Idejalist.

Kako odgojevati učence k delavnosti in zvestemu izpolnjevanju dolžnosti?

Jožef Leskovar.

Delavnost in zvesto izpolnjevanje dolžnosti je temelj sreči posameznika, kakor človeštva sploh.

Borba za vsakdanji kruh postaja vedno hujša ter preti z nasilnim preobratom. Povod prejšnjim bolj ali manj nasilnim preobratom bili so večinoma politični odnošaji, a sedaj pretečemu preobratu so zgolj gospodarstvene in socijalne razmere. Zakon vzročnosti vladajoč tako v gospodarstvenem in socijalnem življu, kakor v naravi, kaže, da je to gibanje žalibog le preopravičeno. Vzbuja ga namreč slabo in sprijeno gospodarstveno in socijalno stanje. Postaja pa silovitejše vsled nekaterih državnih naprav, radi neenake razdelitve pravic in dolžnostij, po šopirjenju sofistike v pravosodju, ki pravno čutje ljudstva žali in moti, po občnem hrepenenju za razkošjem, po brezobzirnem izsesavanju gospodarstveno slabejih, po nemilej malomarnosti in nestrpnej prevzetnosti mnogih vladajočih krogov, kratko: vsled pomanjkanja veselja do delavnosti in zavedanja dolžnosti, tako stanovskih kakor obče človeških. Ti so vzroki, da se vedno glasneje naglašajo socijalistična težnja in iz njih izvirajoče opravičene tirjatve po poboljšanju socijalnih razmer. Nadejati bi se bilo, da se pri takem položaju vsi merodajni krogi zlagajo v misli, da je treba te žalostne nedostatke odpraviti; a nasprotno se godi.

S fizično silo hočejo nekateri zadušiti gibanje po zboljšanju gospodarstvenih in socijalnih razmer, a drugim se zdi radikalni pripomoček ta, da se človeški duh cerkveni oblasti pokori in hlapčuje. Nobeden teh krogov pa ne pomisli, da se po takem početju nezadovoljnost in nezaupnost širi, sovraštvo nkoreninja, da ono nevarnost, ki obstoječemu človeškemu redu preti, ne odpravlja, temveč množi. Ti krogi ne upoštevajo, da zaježena povodenj raztrga z elementarno silo vse zapahe in napravi tako tem večo škodo, da je torej bolje gledati na to, kako bi se povodenj zmanjšala in zdržala v strugi.

Pri socijalističnem gibanju bomo to dosegli, ako se potrudimo odpraviti vzroke temu gibanju in pomiriti nasprotno sile s tem, da z ljubeznijo preiskujemo in lajšamo težnje drugim, ter dejansko izpolnjujemo ljubezen do bližnjega, da vzbujamo delavnost in gojimo zavest do dolžnosti.

Glavno zlo je zanemarjanje dolžnosti. Če podjetnik hoče svoje delo brž dogotoviti le zato, da več pridobi, poleg pa na solidno izvrševanje dela le toliko gleda, kolikor to njegova istočasna korist zahteva; če delavec le dela, da mu dan preide in on svoje plačilo dobi; če podjetniku, gospodarju ali fabrikantu ni nobeno sredstvo preslabo, da delavcu nekoliko žuljevih krajcarjev odtrga ali ga na drug način stiska; če trgovec povsod le gleda na svoj prid, a nikjer na kupovalca; če obrtnik misli, da je le zato mojster, da se lahko delu ogiblje in nasladno živi; če kapitalist zlorabi svoje premoženje le v izsesavanje svojega bližnjega; če pravdnik sofistično obrača pravico v krivico; če stariši otroke le izkoriščajo, za njih prihodnost pa ne skrbe; če mogočnej, bogataš druge ljudi kot manjvredne prezira, ter ne pomisli, da le osebna vrednost človeku daje plemenitost; če je cerkvenim služabnikom vera le sredstvo za njihovo gospodaželjnost, ne pa vir prave krščanske ljubezni; če vlada take in hujše neprilichnosti trpi, namesto da bi jih s krepko roko odpravila: tako moramo trditi, da dotičniki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti — ne v svojem poklicu in tudi ne do svojega bližnjega.

Ker pa je na svetu že od kedaj tako, da človek druge napake prej vidi, nego zapazi lastne, je tudi naravno, da medsebojna nezadovoljnost, nezaupnost in mržnja tembolj narašča, čim manj se užaljenec, zatiranec brani more. Dolžnost človeški družbi in njeni najimennitnejši napravi, šoli, je, gledati na to, da se taki nedostatki po možnosti odpravijo, kar se bo pa večinoma dalo doseči, ako vzgojimo našo mladino k delavnosti in zvestemu spolnjevanju dolžnosti.

In da se omenjeno zlo s korenino izruje, treba je vzajemnega delovanja vse družbe, države in šole.

Ako pa le šola sama svojo dolžnost v tem oziru izpolnjuje, država in družba pa zlu vrata odpirata, se seveda žalostne socialne razmere še ne bodo izboljšale. Kaj tudi pomaga, če šola polaga še tako lepa navodila v mladostno srce, ako pa domača odgoja nežne kali uničuje, ako se poštenost in zvestoba učencev ali mladega delavca po slabem vzgledu sodelavcev, pomočnikov in mojstrov zaduševa! In to se vsak dan godi! Toda vkljub tem žalostnim dejstvom pa bode šola vendar svojo dolžnost zvesto izpolnjevala; odgojevala bode značaje, ki se bodo svojih dolžnosti zavedali ter vselej z veseljem storili kar morejo, ne samo, kar morajo. Mi zastopniki šole pa se bomo tudi potegovali za sredstva, ki so potrebna, da sad njenega truda dozori.

Šola mora priversti svoje gojence do spoznanja, da se zadovoljnost, največa sreča človeka in človeštva, pridobi le po vstrajnem delu, po vestnem izpolnjevanju dolžnosti, da sme v življenju le oni kaj veljati, ki se pošteno trudi, ki vestno svoje dolžnosti opravlja. Mladini se mora vcepiti prepričanje, da je človek ustvarjen za delo, da ne živi za samega sebe, temveč da ima pospeševati in množiti blagor človeštva. Šola mora spraviti nagon k delavnosti, ki je lasten vsakemu naravno odraslemu otroku, v pravi tir in ga pretvoriti v delavnost; ona mora v otroku buditi in krepiti speče kali družbenih čednosti. Da teh v otroških srcih ne manjka, vidimo pri nežnej, nepopačeni mladini. Otroci bogatega in ubožnega, imennitnega in priprostega stanu se igrajo med seboj, kakor bi med njimi razločka ne bilo. Kako se veselijo z veselimi, s kako plahim obrazom prihité, ako je katerega zadelo kaj nemilega, ter pomagajo, kakor vedo in znajo. Otroci ne poznajo sovraštva do tega, ki jih je razžalil ali zatožil, kajti v trenutku so ž njim

zopet tako prijazni, kakor bi se ne bilo ničesar pripetilo. To in še mnogo drugega so kali, iz kojih po pametni odgoji vzrastejo družbinske čednosti.

Govoriti nam je še o sredstvih, katerih se ima posluževati šola pri sedanjih razmerah v povzdigo delavnosti in zvestega izpolnjevanja dolžnosti pa tudi o onih, katerih si še pridobiti mora, da izvede popolnoma to svojo dolžnost, ter da si zagotovi sad svojega truda.

Med prvimi je glavno sredstvo ljubezen in zanimanje do stvari. Le pouk, kateri vzbuja zanimanje, množi znanje in krepi nrvnost; tako pa se povzdiga tudi veselje do delavnosti in vzbuja zavest dolžnosti. Tak pouk ne pripusti, da bi otrok sanjaril o malopridnih rečeh, ali prinašal hudobije; on povzroča, da učenec prostovoljno, brez siljenja rad opravlja svoje dolžnosti, ter da navdaja učenca delo z veseljem, z notranjo zadovoljnostjo. Pogoj takemu pouku pa je, da je predmet pred vsem vreden zanimanja, ter da njegova obranava ogreje um in srce. Pri obravnavanju predmeta bodi učitelj vnet in nrvno resnoben. Kjer je učitelj malomaren in dolgočasen, tam se javlja isto tudi pri učenceih, saj z ozirom na predmet; kjer pa se učitelj teatralno vede, tam vzbuja sicer njegovo obnašanje veselost in smeh, a predmet ostane učencem deveta briga.

Veselje do dela vzbuja dalje dobrodejna zavest, da se mora delo posrečiti in da učenec poleg tega napreduje. Moči presegajoče delo oslabi nagon k delu, in je vir nevolje in površnosti; premalo ali nič napredujoč pouk navdaja učenca s čutom, da je delo prazno. Drugo sredstvo je torej polagen, nepretrgan pa vedno napredujoči, zmogostim učencev primeren pouk.

Nekaterih učencev pa ne moreš vnemati za nobeno stvar, bodisi vsled slabe domače odgoje, koja je učenca storila popolnoma neobčutnega in ga navadila vsakovrstnih nerednosti, bodisi vsled pomanjkanja nadarjenosti. Tudi v obče dobro nadarjeni učenci potrebujejo večkrat delj časa, predno izpoznajo bistvenost predmeta in se začnejo zanj zanimati. Tukaj se mora veselje do dela po drugih sredstvih vzbujati, sicer ne bo imela šola poljnega uspeha. Imenitno tako sredstvo je učiteljev vzgled.

Kjer učitelj vsako minuto vestno uporablja, kjer on svoje dolžnosti natančno izpolnjuje, tam tudi učenci ne morejo drugače. Kakšen učitelj, takšni učenci. V vzgled naj so učencem tudi značaji, ki so si po delavnosti in zvestem izpolnjevanju dolžnosti pridobili občno priznanje, visoko spoštovanje človeštva. Taki naj se učencem postavljajo pri veronauku in zgodovinskem pouku živo pred oči. Na primeren način se lahko učenci opozorijo tu in tam tudi na jim znane živeče uzore.

Velikega vpliva na učenca je strah pred učiteljem — ljubezen do njega. Ako učenci vidijo, da ima učitelj vse predmete popolnoma v svoji oblasti, da z marljivostjo in požrtvovalnostjo služi svojemu poklicu, da je proti učencem sicer nrvno strog, a vendar vedno dobrohoten, da je vzgled vsega dobrega in resnice — tedaj se tudi njegovi nadvladi nehote udajo. Takemu učitelju celo hudobni učenci izkazujejo spoštovanje in izpolnjujejo njegova povelja, kajti bojé se njegove nevolje. Nrvno več vrednosti še pa je ljubezen do učitelja.

Ona nagiba učenca k delu, da bi si učiteljevo dobrohotnost pridobil in ohranil.

Velevažen je tudi čut časti. Po njem si skuša zadobiti učenec veljavo, priznanje in čislanje. Čut časti dela čuda pri skupnem poučevanju, kajti učenci hočejo drug drugega prekašiti; a zlorabljen vzbuja ta čut na enej strani prevzetijo in trmo, na drugej pa obupnost, kar se na vsak način preprečiti mora. Učenec pa se naj delu tudi toliko privadi, da se brez njega ne počuti dobro, da brez njega biti ne more.

Kjer pa učenec noče delati in svojih dolžnostij izpolnjevat, tam je zadnji pripomoček fizična sila. Iz takih otrok se le tedaj kaj prida vzgoji, ako vidijo, da učiteljeva

povelja izvrševati morajo, ako jih prepričamo, da učiteljeva oblast v vsakem slučaju več premore, kakor njihova trmoglavost.

To so pripomočki, koje šola sedaj rabiti in razven zadajega tudi popolnoma izkoriščati sme. Smelo pa trdim, da ti ne zadostujejo, ker današnje šolske naredbe skoraj do malega čislajo le duševno naobrazbo, življenje pa tirja od večine le fizično delo. Ako torej hoče šola res odgojevati za življenje, mora sprejeti v svoj delokrog tudi fizično delo. Skoraj se nam zdi, da imajo prav oni, ki trdè, da otroci po dolgem šolskem obiskovanju postajajo leni.

Priznati saj moramo, da je mnogo otrok, ki se niti v šoli potruditi nočejo, ki preradi vse delo in trud učitelju prepustè, ter le storè, kar morajo. Ta mržnja do vsakega napora svojih moči izvira deloma od tod, da se stariši za težnje šole vse premalo ali nič ne brigajo, da jej mnogokrat celo močno nasprotujejo ter vzbujajo pri otrocih mnenje, da je šola bolj ali manj zanič, ter da tja hodijo, ker morajo; deloma pa od tod, ker se hoče učencu delo na vsak način polajšati, da končno misli, da je učenje le igrača, pri katerej resnega napora treba ni; rekel bi, učitelji so preaktivni, učenci pa prepasivni. Poglavitni vzrok tej žalostni prikazni, da se morajo učenci pri sedanji učni uredbi predolgo na dan pečati z duševnim delom; vsled tega jim upadejo moči, oni postanejo proti duševnim utisom neobčutni. Smelo trdim, da se lenoba, duševna in telesna oslabeledost in puhlost goji po dolgem sedenju. Vsak od nas bi se lepo zahvalil, ko bi moral 5—6 ali še več ur na dan mirno sedeti in duševno delati. Naše konference navadno tudi ne trajajo dalje, poleg tega se smemo prostovoljno gibati, saj rok nam ni treba držati na klopi, a vendar postanemo večkrat že toliko utrujeni, da komaj pričakujemo konca. Kaj bi pa še le rekli, ko bi se to vsak dan ponavljalo! Da pa zahtevamo kaj jednakega od čile mladine, kojè je gibanje več kakor pol življenja, zdi se nam popolnoma v redu. „Priatelj“, rekel bo morda kdo, „to je kaj drugega“. Da, je kaj drugega, nekaj namreč, kar pameten človek še živini ne privoščè! Kako dobrodejno bi tukaj vplivalo vrstenje duševnega s fizičnim delom!

To vse, kakor resnica, da je osebna vrednost odvisna bolj od zmožnosti nego od znanja, da ta vrednost po kolikosti in kakovosti činov narašča ali pojma, da mora večina ljudi v svojem življenju opravljati fizična dela, da pa le taisti lože napreduje in človeštvu koristi, ki se je dela učil, nas prepriča, da šola, ki se popolnoma ali skoraj brezizjemno peča z duševno odgojo, prava ljudska šola biti ne more. Ljudska šola se naj torej tako uredi, da bo odgojevala učence istomerno k fizičnemu, kakor k duševnemu delu.

Ni namen pričujoči razpravi, kazati, kako bi se naj to zvršilo; opomniti le hočem, da imamo že v sedanji šoli prve začetke k takej preosnovi. Med temi so opravki v šolskem vrtu, ženska ročna dela, pouk v gospodinjstvu in pa deška ročna dela. Posebno zadnja v svojej domovini Švediji tako dobro uplivajo na delavnost in zvesto izpolnjevanje stanovskih dolžnosti, da se vsi čudijo, ki so imeli priložnost, se o tem predmetu poučiti.

Ni pa še dovolj, da šola vzgaja otroke po navedenem načinu; treba je tudi, da sad njenega truda dozori. Sicer bi tudi nasvetovana preosnova izgubila mnogo svojega vpliva. Dobro nam je znano, da človek s 14. letom še ne more biti popolen in zrel, da se njegov značaj zlasti še le po teh letih začne utrjevati ter da je večji del učencev po izstopu iz šole sam sebi prepuščen. V tem času mladina navadno skoraj vse pozabi, kar se je v šoli naučila, v njej pa se tudi lahko vsaka dobra kal popolnoma zađuši.

Rokodelski in trgovski učenci po mestih in deloma tudi po trgih imajo sicer svoje šole, a one na vzgojo nimajo potrebnega vpliva. Nahajajo se tudi kmetijske in vinorejske šole, toda te sprejemajo le malo učencev. Za večino šoli odraslih otrok nam torej nedo-

staje nadaljevalnih šol, ki naj bi mladeniče, device vodile, v ljudski šoli pridobljene nauke utrdile, ter je za prihodnji poklic usposobile. Take šole naj bi čuvale mladino, dokler se njena vzburjenost ne vleže, njen značaj ne utrdi. V ta namen naj se osnujejo kmetijski nadaljevalni tečajji za dečke in gospodinjske šole za dekleta. Ti naj bodo obli-gatorični; njih obiskovanja se naj oprosté le tisti, ki obiskujejo saj enakovredne druge učne zavode. To obiskovanje naj traja tri, t. j. do 18. leta. Tem in sploh vsem zavodom, ki se pečajo s poukom in odgojo, naj se podeli posebna oblast ob jedem pa tudi pri-pomočki, to oblast izvrševati v tako popolni meri, da jim bo uspešno delovanje zago-tovljeno. Proč z mekuhžno vzgojo! Ona je kriva, da se nahaja toliko nesposobnežev, omahljivcev in brezznačajnikov, ki so sebi in svetu v pogubo! Abiturijentom nadalje-valnih tečajev, ki so si zaslužili dobra spričevala, priznajo se naj posebne pravice, recimo: volilna ter pravica, da mora le dve leti služiti v vojakih i. dr.

Le po taki vzgoji dočakali bomo zadovoljni rod, ki ne bo iskal sreče v sanja-rijah, temveč v vstrajnem in poštenem delu ter v zvestem izpolnjevanju svojih stanovskih in človeških dolžnosti, ter srečo gotovo tudi našel.

Psihologični „utrinki“.

V.

Naše čitanke.

Sedaj, ko se jame ustrezati občni želji po preosnovi učnih knjig, naj bo dovoljeno opozoriti na nekoje nedostatke, katerim naj bi se v prihodnje odpomoglo.

Ne bom tu kazal na slovniške in tiskovne pogoške, kojih novejšje izdaje kar mrgole, da-si razkrivajo pravo brezbriznost, niti na različnost jezika v raznih izdajah, ki zelo ovira pouk, tudi ne bom opozarjal na „Celje za časa Rimljanov“, kar naj deca 8. do 10tih let prebavi, samo na neko nedoslednost gledé na formalno stran zgodovinskega pouka bi rad izval pozornost dotičnih krogov.

Za zgodovinski pouk ima se po sedaj veljavnih načelih pripravljati deca s pravljici-cami in pripovedkami, ker baje ugajajo otroškemu mišljenju, ker vzbujajo in gojijo duh plodečo domišljijo.

„Das Märchen schult die Phantasie“. — „Der Unterricht in der Geschichte muß mit der Behandlung der Heldensage beginnen. Man gehe hinaus auf die Spielplätze unserer Knaben! Nur hervorragende Kraft, körperliche Tüchtigkeit und ein energischer Wille gilt hier etwas. Der Schwächling, der schwache Charakter aber, und zeige er noch so viel Gutmüthigkeit, wird von Allen gering (!) geachtet. — Mit welcher Freude lauscht die Jugend den Erzählungen von den alten, berühmten (?) Helden der Vorzeit. — — Der Sagenstoff ist dem Sagenkreise des Nibelungenliedes etc. zu entnehmen. . . .“*

Se li še moremo čuditi, da še dandanes fanatiški moslemi v svojej verskej zaslep-ljenosti in divjosti doli v Armeniji morijo kristjane, da se v črnej Afriki mori in kolje, če v visoko civilizovani Evropi sami še pedagogi pritrjujejo zgoraj označenim nazorom? Hočemo li vzgajati trdosrčnih vojniki ali mirnih in delavnih državljanov, kojim se, ko so dovolj zreli, raztolmačijo pravice in dolžnosti državljanov?

Das Nibelungenlied! Komu se niso v učiteljšču še ježili lasje, slišavšemu o krvi, ki je plula po „Etzel“-novem gradu, o junaki, ki so si gasili žejo s toplo človeško krvjo, o prizorih, ko so se morili ljudje, kakor pri nas hrošči, kadar je hroščevo leto.

* Niedergesäss: „Rüsch, Methode des geschichtlichen Unterrichtes“.

In tem gnusneji so slični prizori, ker je ni plemenite ideje, koja bi grdost čina kolikanj opravičevala, kar se opaža sploh pri vojnah v proseh osvobojenja ljudstev.

Za zgodovinarja, jezikoslovca naj imajo taki proizvodi svojo vrednost; tudi so lahko odraslemu zrcalo o mišljenju in duševnem stanju svojih prednikov. A kaj čejo hasniti pedagogu v najožišem delokrogu, kako naj vpljivajo na vzgojo? Danes zahtevamo vendar blažjih vzgledov, nego nam jih nudijo minljeni junaki barbarskih narodov, ali vsaj narodov v stanju barbarstva, v kojem imajo junaške epopeje in tudi pravljice in pripovedke vseh narodov najčešče svoj vir.

Če pa se ugovarja, da navedeno mišljenje in ž njim sorodno čustvovanje dovaja do mehkužnosti, kojeg trditvi pa se sicer more tudi izdatno oporekati, li ni potem opravičeno vprašanje: kako daleč pa smo še za uzori, kojim smo menili že približati se; kajti, kakšni izrodki morajo biti plod mišljenju, ki je na svoj prapor zapisalo jasne uzore, ki v teoriji opeva vzvišenost človeštva, v resnici pa pritrjuje srednjeveškim nazorom? Ni li po tem takem vse: napredek, kultura, le na videz, na zunaj, umetelno in se li, če se potegne človeštvu krinka raz obraz, ne pokaže divjost, barbarstvo navzlic hvalisanju 19. stoletja? V čem pa smo napredovali, če ne v oplemenitenju človeškega čustva, človeštva?

In, da deca tako rada posluša pravljice, pravi se. Mislimo le na pol zrelo mladež, kako hlastno sega po romanih in slični lektiri in tem silnejše po isti, koja bolj pretresa čustvo; in — je to tudi dobro? Nam ta prikazen ni nasprotno migljaj, kako izbirčen mora biti pedagog, kako oprezen, kedar nudi deci snov, katera tako neposredno upljiva na njegovo domišljijo! Ali ni dovolj, da boleha že polovica ljudij na pretiranej domišljiji?

A vrnimo se k našemu predmetu. Ali ni pravljice, ki bi prijala v resnici učenecem duševnemu stanju, ki bi zadoščala vzgojevalni zahtevi? Zelo malo jih je, a v naših čitankah jih iščemo celo zaman. Oglejmo si jih.

Skopulja.

Neumevno, zakaj se otroku razkriva skrajna zlobnost. Taki vzgledi vendar ne plemenitijo srca in dočim se tudi zadošča pravnemu čustvu s tem, da sam hudobec razsodujoč poseže s svojo roko nad zemeljsko površje. Nikari ne plašimo nežno mladež s strahovi in vragovi! Mehkočutnemu otroku utisnejo se take prikazni globoko v srce in še v poznejših letih se ne more povsem odtegniti njihovemu upljivu — poznam moža, ki je popolnoma prost vsakojakik vraž in praznover, a mi je trdil, da se po noči na samoti ne more obraniti neke plašljivosti pred duhovi, da si je dobro uverjen, da jih ni, in da je temu le njegova pestunja kriva, ki ga je bila vedno plašila s strahovi — trdosrčnemu pa take pošasti le malo, ali vsaj malo časa inponujejo. Spoštljivost in usmiljenje do starih in revnih ljudi pa v otrocih pač lahko vzbujamo v primernejši obliki.

Vrbsko jezero.

Kaj mi če možek sè sodcem pod pazuhu? Ze zopet jeden istih nad- ali podzemskih dubov. Ali temeljna misel: Kazen plesalcem! Bomo sedaj še vedno mladini kazali onega maščujočega se Boga, ki je morebiti prikladen čustvu divjega zamorčka? Li nimamo ljubkejše podobe za Vsemogočnega in, se li ne prikupi takšna bolje nepopačeni, mladi duši?

V kake kolizije spravimo otroški, vedno modrujoči duh! Pravimo mu, da ima človek odpuščati vsako razžalenje, a Bog pa naj po dvakratnem brezplodnem opominovanju in še po takem sumljivem posredovalcu koj udari tako hudo po brezskrbnih veseljakih! Res, greh se poviša v pogledu na prihodnji, Bogu češčeni dan, a po naših človeških pojmi vendar ni v nikakem razmerju s kaznijo.

Očeta je že videl deček plesati, morebiti tudi učitelja, sem ter tje celo kateheta, kako naj zdaj pojmuje?

Landeški grad.

Kaj bom pravil poštenemu in zadovoljnemu gorjančku o zakletih gradeh in gospicah, čemu opisoval mu bogate a skrite zaklade in vzbujal pohlep po blesti in bogastvu, čemu že v kali moril mu zadovoljnost, jeden izmed malih darov bedne mladosti?

In kaj so nasledki pravljicam, če se v takej obliki preveč trosijo mej ljudstvo? Stara resnica je: Kvantaj katere koli bedastoče in ne manjka ti poslušalcev; a propoveduj modrost in kmalu boš sam. Ni ga bilo proroka, ki bi koj v začetku bil imel znatno množico privržencev in koliko je bilo in je plemenitih mož, ki so šli in gredo samotno skozi življenje.

Vse, kar je skrivnostno, čudovito, nenaravno, množici mnogo bolj imponuje in ugaja, nego naravno in priprosto. To opažamo v verskem življenju, pri zdravilstvu in drugod.

Pravljice ne ostanejo pravljice, ampak neomajljiva istina in tako je mogoče, da se še v današnjih dneh uprizarjajo taki čini: V našem okraju nahajajo se razvaline na „gradeh“. Pravljica pripoveduje o bogatih zakladih, ki bi imeli biti tam zakopani. Okoli predminulega Božiča se je precejšno število mož napotilo tja „vzdignit“ zaklad. Na tedne dni so kopali, se ve brez uspeha, a ljudje iz okolice drli so trumoma tja, da si je nad uro hodà v goro, gledat, kaj bode. A nekega večera, ko so pri luči kopali — to je značilno — jelo je proti 11. uri v hribu ropotati in rožljati, in — možje s krampi in lopatami oboroženi brusili so na moč pete po strmem pobočju v varno dolino. Kopači hoteli so pozneje še na drugem mestu poskusiti srečo in skoraj ni bilo starega zidu v okolici, ki bi bil varen pred njihovimi lopatami.

Čemu torej zalagati že otroško domišljijo z nezmiselnostmi, koje z vsakdanjim življenjem tako nezdravo kontrastujejo in koje imajo le uspeh, da se praznovrstvo širi, mesto, da mu šola tla izpodkopava.

Kako tedaj domišljijo, ta nežni dar, kateri trpinu, zemljanu razsvitljuje s čarobnim žarom tužen svet, katerega pesniki celo smatrajo „nekakem kraljestvu ter trdé, da bivajo najraje v njem“ (Lampe „Dušeslovje II.“) in o katerem pravi Schiller:

Alles wiederholt sich nur im Leben,
Ewig jung ist nur die Phantasie;
Was sich nie und nirgends hat begeben,
Das allein veraltet nie!

buditi in negovati? Odgovor je celo kratek: Naravnim potom. Čemu odtujevati deco naravi? Se jej nismo že dovolj odtegnili? Res, „die Cultur ist die Loslösung aus dem Naturzustande“, a tako se ne stremi po Rousseau-ovem naravnem človeku, ampak teži po tem, da se duševne sile otroka, mej njimi domišljija, razvijajo z naravnimi sredstvi, naravnim potom. Mesto, da pred duševnim očesom učenčevim slikamo mistiško podobo, peljimo ga v sve-tišče narave same in kažimo mu njeno krasoto v živih bojah. Tam najde od zemlje do neba nakopičene prikladne zdrave hrane senzibelnej domišljiji. Od malega valčka, ki žuboreč hiti po plitvej strugi, se druží z brati in ž njimi skupno sluša vesel pogovor in sladek smeh peric, peročih ob bregovih in otrok igrajočih se tam, goni mline in žage, zaliva plodna polja, poji gaje in livade in krilate pevce, ki ja oživljajo, pozdravlja sela, mesta, vidi tujino, tuja ljudstva, tuje šege in navade, nosi čolnice in ladje, ob koje šumč pluskajo valčki, kakor, da pravijo o davno minolih dogodkih, in se konečno izliva v širno morje s tisočermi čudeži stvarjenja do tihe dolinice, kjer kraljuje mir, širne planjave, po kateri lahen vetrič in šepetajoč razkriva njena tajstva, do prisolnčnega holmea, ki zvedavo zrè po okolici, naprej do gor in planin s tolikanj opetimi prizori in

še više gori do skalnatih vrhov in znežnikov sè svojo krasoto in grozo, kjer vlada sveta tišina in preko katerih gleda oko v jasno nebo „kakor da zre v večnost“. Povsod najde plodeča domišljija gradiva, najde podob, v koje utopljena se radostno ziblje mlada duša.

In kaka nedoslednost pri izbiranju gradiva, takozvanih uzornih beril, ki imajo plemenititi čustvo učencev in vzgajati značaje. V enem berilu samem združena je skrajna zlobnost in pretirana mehkočutnost (Belizar). In ta uprav barbarski jezik! Toliko se piše in govori o mladinskih spisih, o njih osebnini in obliki, a nad barbarskimi govornimi cvetkami v berilu samem, se nikdo ne spodtakne. Mej tem, ko se boža sicer pošteni krt, jež ali netopir, bijo (III. l. 225) se ljudje kot gadje ter poginevajo (II. l. 115) kot otrovane miši, in to v eni in isti učni knjigi.

J. Fischer.

Kako je uravnati jezikovne vaje, da pospešujejo bolj pouk v materinščini, nego pa teoretično slovnico.

Matija Heric.

Zelež, da stvari le količkaj koristim, dovoljujem si na podlagi stavkov, objavljenih v 18. številki eenjenega „Popotnika“ častitim tovarišicam in tovarišem podati v kratkih potezah svojo razpravo o znanem predmetu, kojega so letos obravnavale razne uradne učiteljske konference po Štajerskem.

V zgodovini našega šolstva čitamo v raznih dobah — v višjih in nižjih krogih — pritožbe, da je mladina ne samo v ljudskih, ampak tudi v srednjih šolah premalo jasno in gladko izražala svoje misli; a še dandanes občutimo ta nedostatek posebno v realijah; zató večina učencev v teh predmetih počasi napreduje. Si li mi učitelji večkrat sami nismo svesti, da nam ne teče jezik dovolj gladko, ako občujemo z omikanimi stanovci? Kako zavidamo trgovcu, odvetniku itd. in tudi drugim obraženim njihovo izborno govornico! Ne vedé smo v družbi malobesedni ter pridemo v zadrego, če imamo priliko se razgovarjati o svojem poklicu, o različnih razmerah njegovih, drugi pa nekako govoré o kateremkoli navedenem predmetu, recimo o podobi na steni, o cvetlicah na oknu itd. tako zanimivo, da bi jih kar poslušali. O takih rečeh bi morebiti mi mogli še točneje in natančneje kratkočasiti družbo, a prepočasno zbiramo svoje misli in neokretno se izvršuje v našem duhu združitev idej; zaradi tega pogrešamo včasih potrebno spretnost, se gladko in točno izražati.

Še celo v šoli, kjer smo vajeni, kjer imamo na razpolago mnogo doživelih izkušenj, ne moremo vsakokrat v takej obliki podati svojih mislij, v kakoršnej bi radi, če tudi smo pretresovali uzorno obravnavo odličnega šolnika o predmetu na dnevnem redu stoječem, goreči z dušo in telesom za svoj poklic in prirčno ljubeči v izgojo in pouk nam izročeno šolsko mladež!

Kako pa naši otroci? Ali jih ne opominjamo skoraj vsak dan, ker nam čitajo pretrgano, govoreé pretiho, odgovarjajo preplitvo, se izražajo polovičarsko; saj vse našete pogreške dovolj pozna vsak misleč učitelj. Še v višjih razredih učenci pešajo ponavljaje vsebino berilne celote in le malo jih je, ki morejo lepo prosto podavati.

Vsak, pretresujoč navedene prikazni se vpraša ne vedé, odkod izvira vse to; kje ima svoj vzrok. Ne motimo se, ako naravnoč odkrijemo, da zakrivijo zgoraj popisane površne uspehe v jezikovnem pouku a) prekratek šolskemu pouku odmerjeni čas in preobilo število posameznemu učitelju izročenih otrok, b) metoda poudarjajoča premalo razumnost v materinščini.

Računite, dragi mi gospodi tovariši, v duhu z menoj, koliko časa uporablja neposredno jeden učenec za jezikovne vaje pospešujoče pravilno govorjenje njegovo! Ne manj nego 4 ure in ne več nego 6 uric tekom jednega šolskega leta, ves drug čas se vadijo učenci skupno izražati ustmeno svoje misli. Se li moremo torej čuditi, da uspehi v tem predmetu niso bolji? Preudarjajmo še tudi, kolikrat se pečamo pri čitanju, pri zgodovinskem, zemljepisnem in prirodopisnem pouku itd. raji z boljšimi učenci zanemarjajoči duševno slabeje učence, ker nam prepočasi odgovarjajo, misleči si, da se bodo reveži itak posredno naučili svoje misli izražati od govorečih nadarjenih učencev!

Se-li po takem ni čuditi, da ni v jezikovnem pouku zaželjeni smoter še na slabšem, kakor je v istini? Iz teh kratkih potez se jasno razvidi, da se mora šolski čas podaljšati in število posameznemu učitelju v pouk izročeni otrok zmanjšati. Ali kaj nam pomaga vse naše prepričanje, da je to gola resnica, če dosedanji šolski zakoni ne morejo ustreči naši opravičeni želji in zahtevi, ker primanjkuje v to denarja.

Na nas je torej, da nedostatku vsaj deloma odpomoremo, da izumimo, katera metoda bo boljša in priličnejša za to, da se prirejajo slovniske vaje jezikovnemu pouku v korist in se tako dosežejo v tej stroki nekaj zadovoljnejši uspehi, uporablja se v ta namen svoje lastne izkušnje in jemaje v poštev tudi opravičene nazore naših merodajnih šolnikov-strokovnjakov.

Treba bo nam torej pogovoriti in pojasniti, od kod bomo jemali snov za slovniske vaje, na kaj bomo je naslanjali in kako bomo primerno urejali take vaje, da si le koliko toliko drobtinice naberemo ustmenemu izražanju v prospeh.

Začnimo takoj pri nižji stopnji! Od kod je jemati gradivo za omenjene vaje? Ne dvomimo, da iz nazornega pouka in iz „Začetnice“.

Dandanes se napredujoči strokovnjaški krogi strinjajo v tem, da je stvarni pouk podlaga vsemu pouku, tudi jezikovnemu. „Najprej stvar, potem znamenje“, tako učé didaktiki.

Govor, izraz za vsako misel izvira iz vsebine mislij, katere so si učenci pridobili v stvarnem pouku. Naši učenci morajo znati pametno govoriti, zato morajo imeti prej misli, zanimati se morajo za pouk in ponavlja se ustmeno poročati o vsem, kar so opazovali na nazornem predmetu. V to svrhu je treba, da si pridobé neko obilico mislij in ugodnih predstav, katere potem v duhu svojem primerno urejajo, da jim je moči, kedar je treba, se točno jezikovno izražati. Vsem tem pogojem ustreza pa pravilno urejen nazorni pouk, jedini pravi temelj jezikovnemu pouku in vsem slovniskim vajam, katere gojimo pravilnemu ustmenemu izražanju v prid.

Koliko snovi ali katero snov v stvarnem pouku hočemo izkoriščati za slovniske vaje?

Obravnavši vsestransko nazorni predmet bomo odmišljali (abstrahovali) s pomočjo točnih vprašanj kratke stavke, ki prijajo posebnosti (individualnosti) učenčevi. A mi zahtevamo še to, kar se je dosehdob premalo zahtevalo in povdarjalo, da imajo odmišljeni stavki narejati celoto, to je vsi abstrahovani stavki se morajo podati v spisovni obliki. To važno trditev najnovejših metodikov hočemo pojasniti pozneje.

Začetkoma naj so slovniske vaje le vaje v govorjenju ne oziraje se na slovniska pravila. Učenci se imajo s prva učiti, kakšen je jezik, ne kakšen mora biti, reflektovano mišljenje v jeziku se sme le zahtevati od jezikovno zrelih učencev. Na tej stopnji vadi otroke samo pravilno govoriti in le naravnim potom jim odklepaj jezikovne pravilnosti ter goji v njihovem duhu velevažni jezikovni čut; zatorej tudi ne zaničuj narečja, ako po domačem najlažje pojasniš kak nerazumljiv izraz, tako le spoštujes narod, med katerim živiš in za katerega deluješ.

Prav tako se prve govorne vaje tudi naslanjajo na snov v „Začetnici“. Mislimo si to stvar tako-le: Učenec čita besedo, izreksi jo pové naj vselej tudi nekaj o njej, kar mu je že znano od doma. Pomeni pa beseda posebno zanimiv predmet, tedaj postopaj tako, kakor v nazornem pouku. Nr. pr.: Učenec čita: Jutro. Ne terjaj, dragi čitatelj, od otroka preveč, ne smatraj ga pa tudi za „tabula rasa“, drži se srednje poti — mislim, da boš pravo pogodil.

Po primernih vprašanjih najdejo otroci v svojem duševnem obzorju prav lične stavke. Evo jih! 1. Zjutraj vstajamo. 2. Prikaže se jutranja zarja. 3. Dani se. 4. Prijetno jutro je. 5. Kako lepo vzhaja solnce! 6. Jutranja rosa lesketá. 7. Krog in krog pojó veseli ptiči. 8. Od zvonika doní zvon. 9. Z materjo opraviva jutranjo molitev. 10. Zdaj za-jutrkujemo. 11. Potem grem v šolo.

Najdene stavke ponavljajo učenci posamezno in skupno, konečno jih mora povedati tudi najslabši učenec. Učitelj nadaljuje: Izgovarjali ste prav lepe misli, ka-li? To so govornjene (povedane) misli. Ali niste večkrat z glasom nehali? Glejte, kolikrat ste prenehali s svojim glasom, tolikrat ste povedali misel. Izgovorite še jedenkrat prvo misel, drugo itd. Kaj ne, potrpežljivi čitatelj, otroci bodo kmalu izprevideli, preštevši vse odmore, da so izrekli 11 mislij. Izrečeno (povedano) misel zovemo stavek. Kako se glasi prvi stavek, drugi? itd. Koliko stavkov ste povedali?

Ko pa otroci že poznajo pisane in tiskane črke ter že morejo za silo čitati, potem jih more učitelj kratkočasiti, rekoč: Povedane stavke tudi lahko zapišemo. Stavke začenjamo z veliko začetnico, na njegovem koncu stavimo piko; po piki pišemo zopet veliko začetnico. Zdaj jih tudi natanko nauči, da je stavek sestavljen iz besed. Koliko besed šteje prvi stavek, drugi? itd. Tudi je važno in potrebno, da se pri vsakej priliki učé razzlogovanju in velevažnim stavkovim ločilom.

Že v elementarnem razredu opozarjaj učence na vsako znamenje, obliko, ináče bodo površni pri čitanju in prepisovanju, v katerem se jim je že na tej stopnji vaditi po premišljenem načrtu. Prekoristno je, da že zdaj vprašujemo: Kaj zapazite v tej besedi posebnega? Katere besede si morate v tem stavku posebno zapomniti? Skrbi, kolikor mogoče, za to, da opazujejo učenci jedno in isto besedo raz več stališč, tedaj se bodo brž zanimali za vsako besedo, ki je posebno vredna, da si jo zapomnijo. Tako postopaje si storil mnogo, ker vzbujal si nehoté otročiče k sodelavnosti in samodelavnosti. Razvidi se pa tudi, da se otroci pri tako uravnanih slovnških vajah ne mučijo, temveč zabavajo se, — a baš se vadijo pravilno govoriti, si počasi pridobé potrebnih slovnških pravil v uporabo, če tudi si niso popolnoma svesti, da so se učili slovnice, in to je na tej stopnji celó prav.

Prav zanimivo nam kaže „Anfon Böhm“, kako je slovnške vaje urejati, da pospešujejo jezikovni pouk.

Ob priliki primerja otroka sestavljajočega z ličnimi kamenčki zidavo z otrokom učéčim se po njegovej ideji jeziku.

Pogledavši v škrinjico zapazi otrok majhen umotvor, kroječ spoznava vsak kamenček kot del celote, slika si najprej prvo podobo; obrača, zлага, sestavlja tako dolgo, dokler ni srečno izvršil druge, tretje podobice, počasi pa že začénja s posameznimi elementi sestavljati nove stvore.

Počénja li otrok govoreč ináče? Najprej slika, uči se na pamet, recituje najraji kak zanimiv izrek, kako miéno povestico, potem pa izvršuje z gradivom v jezikovnem pouku si nabranem svoje lastne jezikovne tvoritve.

Pregledavši „Böhm-ova“ dela, prepričal sem se, da ta marljivi in izkušeni šolnik po priprostitih in točnih vprašanjih spretno napeljuje učence svoje, kako naj pravilno

izražajo lepo urejeno vsebino. Po vseh njegovih vajah veje nek poseben duh pravega zanimanja in veselja do velevažnega predmeta, in ta radostni duh prešinja vse njegove učence, tako da se igraje učé uporabljati slovniska pravila materinščini v korist. Samo to mu je očitati, da na nižji stopnji zahteva preveč, opravičujoč se, da tako ravnanje učence baje že na nižji stopnji pripravlja za višjo.

Kdor se hoče natančneje pečati z „Böhm-om“, ta si blagovoli naročiti: „Der deutsche Sprachunterricht in der Volksschule von Anton Böhm“ pri Pichler's Witwe & Sohn na Dunaju (3 deli); a to marljivo delo še ni dokončano. (Dalje sledi.)

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

„Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ razposlala je učiteljskim društvom to-le okrožnico:

Slavnim učiteljskim društvom!

Pri letošnji glavni skupščini „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Celju vsprejela je slavna delegacija soglasno in z odobravanjem predlog člana gospoda Jakoba Dimnika, da naj „Zaveza“ ustanovi v Ljubljani

„Šolski muzej

slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva v proslavo in spomin na plodonosno 50letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Frana Josipa I.“

Gotovo bo to podjetje dostojen in najprimernejši spomenik, s katerim bo proslavilo vseslovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo veliki god svojega ljubljenežnega vladarja, — spomenik, ki bo zajedno jasno pričal o naši zavednosti in organizaciji, o našem delovanju za ugled in korist šole in učiteljstva, o lepih sadovih novega šolskega zakona, katerega nam je dal On. Naša prva dolžnost je torej, da izvršimo prevzeto nalogo tako, da bo šolski muzej delal čast slovenskemu učiteljstvu in čast naši novi šoli.

V to pa je potrebna v prvi vrsti gmotna podlaga.

Slavna zavezina delegacija, prepričana o velevažnosti tega podjetja, je brez ugovora sklenila in dovolila, da imajo vsa v „Zavezi“ združena učiteljska društva prispevati v to svrhu prvo leto po 10 gld., vsako nadaljno leto pa po 5 gld., in sicer toliko časa, dokler bo muzej potreboval te podpore.

Podpisani direktorij usoja se torej tem potom opozarjati p. n. načelnistva vseh učiteljskih društev na ta sklep, ter jih uljudno prosi, da izvolijo dotične zneske brez odloga poslati zavezinemu blagajniku, da se moremo resno lotiti dela.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Št. Juriju pri Kranju, dne 12. oktobra mes. 1897.

Drag. Česnik s. r.,
t. č. tajnik.

Luka Jelenc s. r.,
t. č. predsednik.

Pravila

Šolskega muzeja slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva.

§ 1.

Šolski muzej slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva je ustanovila „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ v proslavo in spomin na plodonosno 50letnico vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

§ 2.

Muzej ima sedež v Ljubljani ter je last „Zaveze“.

§ 3.

Upravlja ga:

A. Vodstvo muzeja.

B. Razstavni odbor.

C. Porota („Jury“).

§ 4.

A. Vodstvo muzeja obstoji iz direktorija „Zaveze“, pokrovitelja, častnega predsednika, I. predsednika, II. predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika.

§ 5.

Vodstvo muzeja imenuje upravni odbor „Zaveze“ na tri leta.

Pokrovitelj muzeju je običajno t. č. deželni ljudsko-šolski nadzornik kranjski in častni predsednik pa t. č. župan ljubljanski.

I. predsednik muzeju je vedno t. č. predsednik „Zaveze“; on sklicuje in vabi seje.

Ostali štirje funkcionarji se izvolijo iz ljubljanskega učiteljstva.

§ 6.

Vodstvo muzeja ima seje, kadar se kaže potreba; pokrovitelj in častni predsednik se vabita le k izrednim in slavnostnim sejam.

§ 7.

Glavna naloga vodstvu muzeja je, skrbeti muzeju za gmotno podporo ter za ugled na zunaj.

§ 8.

Prošnje za podporo podpisujejo predsednik, tajnik in blagajnik, druge listine pa samo I. predsednik in tajnik, če se pa denarja tiče, pa predsednik in blagajnik.

§ 9.

Če je I. predsednik zadržan, ga nadomestuje II. predsednik, oziroma podpredsednik.

§ 10.

B. Razstavni odbor ima toliko članov, kolikor ima muzej oddelkov.

§ 11.

Člani vodstva muzeja, izvzemši pokrovitelja in častnega predsednika, so z istimi funkcijami že ex offo člani razstavnega odbora. Vse druge člane pa imenuje upravni odbor „Zaveze“ na tri leta.

§ 12.

Če se pokaže potreba, se sme število članov razstavnega odbora pomnožiti ali skrčiti.

§ 13.

Razstavni odbor oskrbuje notranjo uredbo muzeja.

Vsak član postane ob enem oskrbnik jednemu oddelku muzeja.

§ 14.

Uposlane predmete in stvari vsprejema I. predsednik, oziroma II. predsednik ali podpredsednik ter jih izroči dotičnemu oskrbniku, da jih uknjiži in razstavi.

§ 15.

C. Porota (razstavna sodnija — „Jury“) presoja poslana dela, priporoča razstavljene stvari kot učne pripomočke ljudskim, meščanskim in srednjim šolam ter daje razstavljenem pohvalna pisma, častna priznanja itd.

§ 16.

Porota obstoji iz t. č. predsednika „Zaveze“, iz t. č. deželnih ljudsko-šolskih nadzornikov za slovenske, oziroma hrvatske šole na Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem ter iz po jednega člana c. kr. izpraševalne komisije za občne ljudske in meščanske šole v Ljubljani, Mariboru, Gorici, Kopru in Celovcu.

§ 17.

Predsednik „Zaveze“ in deželni šolski nadzorniki so že ex offo člani porote, druge pa imenuje upravni odbor na tri leta.

§ 18.

Predsednik poroti je t. č. predsednik „Zaveze“ ter sklicuje seje, kadar se mu to potrebno zdi ali če to trije člani porote zahtevajo.

§ 19.

Častna priznanja, pohvalna pisma i. dr. podpisujeta t. č. predsednik „Zaveze“ in običajno tisti deželni šolski nadzornik, iz katere kronovine je dotični razstavljavec.

Zadnjega sme nadomestovati tuki kak drug član porote.

§ 20.

Ta pravila potrdi, oziroma prenareja upravni odbor „Zaveze“.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“:

Fr. Luznar s. r., L. Jelenc s. r., D. Česnik s. r.,
blagajnik. predsednik. tajnik.

Jak. Dimnik s. r., poročevalec.

Iz Črešnjevca. (Vabilo) k zborovanju slovenjebistrskega učiteljskega društva dne 4. novembra meseca t. l. ob 10. uri dopoludne v Slovenski Bistrici. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Volitev tajnika. 3. Važnost solidarnosti vseh učiteljev jednega okraja v stanovskih prašanjih (gosp. Družović). 4. Poročilo o državnih obrtniški šoli v Gradcu. 5. Poročilo o „Lehrerbundu“ v Ljubnem. 6. Načrt zakona o disciplinarnem postopanju na javnih ljudskih šolah. 7. Iz vprašalne škrinjice. 8. Nasveti. K obilni udeležbi uljudno vabi
odbor.

Hum pri Ormožu. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ormoški okraj bode zborovalo 4. dne novembra meseca t. l. ob 10. uri dopoludne v ormoškem šolskem poslopju. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o občnem zboru štajerskega „Lehrerbunda“ v Ljubnem (poroč. gg. Košar — Porekar). 4. „Šolski vrt“ (podava gosp. Košar). 5. Razgovor o društvenih zadevah. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi uljudno društvenike in goste
za odbor: A. Porekar, načelnik.

Reichenburg. (Vabilo.) Sevniško-brežiško učiteljsko društvo zboruje dne 2. novembra mes. t. l. ob pol 10. uri dopoludne v šolskem poslopju na Vidmu po sledečem vsporedu: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Poročila predsednika. 4. Priprava na pouk (doneski iz šolske prakse); poroč. gosp. Exel. 5. Poročilo o zborovanju „Zaveze“ in „Lehrerbundu“; poročata gg. Knapič in Zupan. 6. Pregledovanje oziroma potrjenje računa o stroških društvene slavnosti. 7. O načrtu za disciplinarni zakon štajerskega učiteljstva (predložen po „Lehrerbundu“), govoriga gg. Zupan in Tominc. 8. Vesti iz širših učiteljskih krogov. 9. Želje in nasveti. Odbor vabi vse svoje drage in zavedne društvenike najprijazneje na dovoljno udeležbo k zadnjemu letošnjemu zborovanju, opozarjajoč jih na zanimivost in važnost raznih vsporednih točk.

Ruše. (Učiteljsko društvo za mari-borsko okolico) zboruje dne 4. novembra mes. t. l. ob 10. uri dopoludne po sledečem vsporedu: 1. Zapisnik zadnje seje. 2. Došli dopisi. 3. Poročilo delegatov „Zaveze“ in „Lehrerbunda“. 4. Razgovor o načrtu disciplinarnih obravnav ljudsko-šolskih in meščanskih učiteljev za Štajersko. 5. Prosti nasveti.
Odbor.

Svetina pri Celju. (V a b i l o.) Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima v torek, dne 2. novembra meseca t. l. ob 10. uri dopoludne v okoliški šoli v Celju svoj mesečni zbor s tem-le vspeedom: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „O načrtu novih disciplinarnih postav“, govori gospod J. Schmoranzer. 5. Poročilo o skupščini „Štajerske učiteljske zaveze“, poroča tudi gospod Schmoranzer. 6. Iz vprašalne škrinjice. 4. Nasveti.

P r e d s e d n i k.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Št. lenartsko učiteljsko društvo zboruje dne 4. novembra mes. t. l. ob pol 11. uri dopoludne pri Sv. Trojici v Slov.

goricah s sledečim vspeedom: a) poročilo delegata „Lehrerbunda“, b) poročilo delegata „Zaveze“, c) podavanja gosp. Fr. Horvata — Sv. Benedikt, d) nasveti. K obilnej i gotovej udeležbi vabi prav uljudno J. Mavrič, t. č. predsednik.

Vurberg. (V a b i l o) k zborovanju „učiteljskega društva za ptujski okraj“ dne 4. novembra meseca t. l. ob 10. uri dopoludne v okoliški šoli. Vspeod. 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Razgovorjanje o načrtu izdanem po odboru „Lehrerbunda“, zadevajoč redno disciplinarno postopanje proti učiteljstvu (por. g. Podobnik). 4. Slučajnosti. K obilnej udeležbi vabi

Ž i h e r, predsednik.

Listek.

Učenec — tat.

Bilo je tam po zimi, ko se je pri nas obhajal spomin sv. misijona. Krog cerkve je stalo polno začasnih prodajalnic, kjer so se prodajali križci, molki, podobice in drugi misijonski spominki. Kedar ni bilo v cerkvi posebnega opravila, gnetilo se je okoli teh „štantov“ polno odraslih ljudi. Tudi šolarji so se radi tam mudili. V tem času so hodili v šolo in iz šole navadno le mimo cerkve. Tudi oni so si kupovali spominke. Nekateri so imeli lastne prihranke, drugi so si pa od svojih starišev izprosili par krajcarjev v ta namen. Le Boštjanov France ni imel vinarja; prihraniti si ni imel pri čem, oče mu pa ni imel dati, ker mu je slaba predla. Kupil je bil namreč še le pred kratkim revno bajtico s koščekom zemljišča, pobral za njo ves prištedeni denar, a še ni bilo dovolj. Moral se je zadolžiti. Sedaj pa mu je še žena hudo obolela. Odkod naj vzame oče denar za misijonske spominke? France je dobro vedel, da je doma trda za denar, da še včasih soli ni, zato pa tudi ni nadlegoval očeta. Spominke si je pa le ogledoval. Posebno jedna podobica se mu je jako omilila. Imela je zelen in „srebrn“ krajnik, v sredi pa sliko sv. Franciška. Vsaki dan je najprej pogledal, če je podoba še na svojem mestu. — Prišel je predzadnji dan misijona. Iz šole gredé mudili so se otroci pri prodajalnicah malo dalje, kakor druge dni. France je zopet imel v rokah „svojo“ podobico. Kar se mu nekako zmoti v glavi in podobica smukne v njegov ceker. A takoj se zavé in v svoji zmedenosti začne bežati. Kramarici se vzbudi sum in v trenutku je skočilo nekoliko dečkov, ki so Franceta prijeli in nazaj pri-

vedli. Radovoljno je priznal svoj pregrešek in vrnil podobico, potem se pa s povešenimi očmi odstranil. Težko sila težko je šel domov, ogibal se je hiš, bal se vsakega človeka, osobito je pa s strahom premišljeval, kaj bo, če njegov sicer dobri, a tudi strogi oče to izve in kaj bo v šoli. Še predno je prišel domov, bilo je očetu že vse znano. Prebiti je moral ostro kazen, nobena prošnja ni pomagala.

Ko drugo jutro vstopi v šolo, vzdigne se takoj nekoliko rok, ob jednom pa slišim tudi tožbo: „France je včeraj kradel“. Ves začuden povprašam, kako in kaj, in potem pogledam nja rekoč: „Je li to res?“ Molcé prikima ter me za trenutek tako žalostno proseče pogleda, češ: „Me li tudi Vi obsoдите? Na moje vprašanje: „Zakaj si to storil?“ nisem dobil odgovora, a zadel me je zopet isti pogled. Dam mu roko na glavo ter vprašam: „Bi li rad imel isto podobico?“ Veselja mu zažari obraz, a samo za trenutek, potem pa se mu zaljé oči. Rečem mu: „Na, tu imaš 5 kr. idi in kupi podobico, da jo vidim“. Takoj je bil zopet nazaj s podobico v roki. Vzajem jo, pohvalim nje lepoto, pa mu jo vrnem z besedami: „Na, shrani si podobico, a imej jo vedno, nikdar je ne smeš drugemu dati. Naj te zmiraj opominja današnjega dne“. Z nepopisnim veseljem mi je podal roko, da me hoče ubogati.

Sem li ravnal prav?

Večini učencem sem bral srčno zadovoljnost raz obrazov, le nekateri škodoželjni tožljivci so bili nemilo iznenadeni. Do danes še tega čina ne obžalujem. Idejalist.

Dopisi in razne vesti.

Goriško, dne 17. oktobra meseca 1897. (Nekoliko odgovora na dopis z Goriškega v zadnji št. „Popotnika“.) S tovarštem gosp. Vekoslavom bi se ozirom na njegov dopis v zad. „Popotniku“ prav lahko ustmeno pogovorila ter stvar spravila na čisto. A ker se je že on poslužil „Popotnika“, dovolite gosp. urednik, da tudi jaz objavim svoj skromni odgovor v njem. — Resnica je, da se učiteljstvo čedalje bolj zaveda, a res je tudi, da za svoj stanovski interes po vsej širnej Sloveniji premalo skrbi. In le veruj mi Vekoslave, da mnogo, mnogo zborovanj ali konferenc uprizori naše učiteljstvo (oziroma društva) ki mu niso v nikako korist* pač pa narobe — v gmotno škodo. Premalo življenja in sploh preveč boječnosti v naših društvih. V odboru so res mogoče najbolj možje, a obloženi — kakor sploh učiteljstvo z delom in skrbmi, ne morejo vdahniti društvu iste moči in vnemosti, ki bi ogrevala in zbirala učiteljstvo pod častno zastavo. — Dostikrat se tudi naša društva pečajo s takimi stvarmi, za katere morajo skrbeti in tudi naj skrbe drugi, preveč moralizovanja ter nekega šablonskega postopanja in izvajanja, kakor da učitelji nimamo tudi drugih želó, želó važnih in perečih vprašanj. Dostikrat smo učitelji bolj papežki nego papež, a sebe, ki smo tudi ljudje in stan, poleg tega pozabimo. Jeli opravičeno, gospod Vekoslave, ako se trdi, da 9. septembra meseca t. l. se je vršil občni zbor našega društva v popolno zadovoljnost vsega zavednega učiteljstva; ali je samo 30 zavednih učiteljev, in ali je mnogo za Goriško, ako se 30 učiteljev udeleži zborovanja? — Odbor bi rekel: Učiteljstvo je krivo — nemarno; a morda bi bilo umestneje, ako bi se vprašali: Mogoče je tudi društvo — odbor kaj temu kriv? Spoznajmo enkrat vsi enakomerno svoje napake ter nepopolnost in boljše bo! — Ona zloglasna „čtetvorica“ (?), koje se gospod poročevalec dotakne parkrat v dopisu, ni neopravičeno napadala društva radi njegovega delovanja, temveč grajala je le nedelo njegovo. „Čtetvorica“ pa s tem ni izjavila, da je le naše društvo nedelavno, ampak imenovalo je naše društvo le, ker nam je domače najbliže. Jaz sem tega mnenja, da učitelj sme pač o učiteljstvu in njegovih društvih kako reči, osobito pa ako storijo to možje, kakor sta iz one „čtetvorice“ (?) dvojica, katera sta kot učitelja in društvenika v vsakem oziru uživala zasluženi ugled in spoštovanje in menim da le v čast si more šteti učiteljstvo, ki ima take može med seboj. Nezmotljiva seveda nista, a gotovo tudi društvo ni brez napak. Čemu torej toliko pranja

* Mi smo v tem oziru nasprotnega prepričanja. Ko bi res zborovanja druge koristi ne imela, že to je velike vrednosti, da se sploh večkrat snidemo ter drug drugega spoznavamo po značaju in po nazorih. —

Uredništvo.

in zagovarjanja! Vredneje delo bi bilo za gosp. dopisnika, da bi se spravil na druge mnogoštevilne mlačneže in pridigoval jim samozavest in stanovsko zanimanje, a pustil v miru „čtetvorico“ oziroma „trojico“ (?) kateri je ugled in stanovska samozavest celokupnega učiteljstva našega gotovo najbolj pri sreči in katera za njegove koristi povečuje ves svoj prosti čas. Ako je kedaj čtetvorica (?) dregnula ob društvo, imela je pri tem plemenite namene; imela je učiteljstvo in njega koristi pred očmi, ne menea se za nizko podtikanje slabih namenov naših neprijateljev. — In v tem oziru torej nebahjte iskati, kjer ni! Slednjič imam še omeniti, da tudi odpadnik, ki se je spet povrnil k društvu, goji iste nade kakor ostala trojica (?), da bi namreč (ne s kamenji in koli, kakor je zafrkljivo gosp. tajnik omenil) možko in energično tirjali svojih pravic, odklanjali milosti in milodare, ter na tej podlagi se združili tudi z drugonarodnim učiteljstvom naše Goriške v močno falango, katere glas bi gotovo inponoval sovražnikom in „dobrotnikom“ našim. Anton.

Goriško. (Pozor, gospodi tovariši!) „V kraljestvu Danskem je mnogo gnjilega“, pravijo. Nam, ki smo vzgojitelji naroda, dolžnost je skrbeti, da se gnjiloba odpravi, ako se k nam usiljuje.

Nas se hoče za marsikaj uporabljati, zato moramo biti previdni, da se nas ne bode zlorabljalo. Predvarjati in opazovati moramo dogodke paznim očesom in umom, da ne bodemo — med zapeljavnimi. Biti moramo pravični, da vzraste naš vzgled. Delovati moramo za narod, a ne za strast posameznih oseb in strank. Kedar nam je odločevati med osebami in strankami, zagovarjati moramo nedolžnega in zavračevati krivičnega.

Zdaj se na Goriškem pričinja osebnostna bitka, za kar se hoče zlorabljati narod in nas še posebej.

Pred leti so priporočevali slov. listi našega slovenskega trgovca s sol. in pisarskimi potrebščinami v Gorici; tudi naša „Soča“ je zatrjevala, da je vsakega rodoljuba dolžnost, da naroča in kupuje dotične potrebščine le pri našem slovenskem trgovcu in da bi bilo nam v sramoto, ako bi hivši tovariš g. Likar ne uspeval.

On je naš kolega, član učiteljskih društev in podpornik vsake dobre naprave. On vedno ceneje in bolje postreza nego drugi. On je povod, da imamo na Goriškem ceneje šolske potrebščine nego drugod. On je pričel z zboljševanjem lineatur sol. pisank. Ne smemo pozabiti, da je bil s prvim naročilom pisank novih lineatur tako nesrečen, da se je komaj vzdržal in da je imel preveliko izgubo. V dar je razdelil lansko leto nad 60 tisoč istih pisank. Siroto pok. učitelja v Pevmi je preskrboval, dajal je nekemu ubogemu dijaku celo leto kosilo itd. Kateri slovenski trgovec in bogatin pomaga tako?

In plačilo za vse to . . . Že pred leti se ga je napadalo radi tega, ker je bil opustil O . . . tiskarno; že takrat se mu je grozilo. Proti njemu se je takrat delalo — s pomočjo trgovca Skerta, katerega se je podpiralo. Zdaj pa se je dobil drug „edini“ slov. (?) trgovec, s katerim naj se uničuje naš Likar!

Štejemo si v dolžnost, to zadevo, katera je že prišla drugod v javnost, nekoliko osvetliti. Likar je vedno odločno naroden in požrtvovalen. Njegov tekmeč, katerega se od znané strani na vse kriplje protežira, kaj je bil prej, ko je prišel v Gorico? Molčimo o tem. Goričanom pa je še v spominu, da se je ob času mestnih volitev vedel proti nam; zahajal je med nasprotnike in se izogibal naših društev. Kot bivši krčmar, ni poznal družega, ko denar. — V njegovi družini se laškutari; hčerko pošiljal je v laški otroški vrtec. Potrebščine kupuje pri narodnih nasprotnikih. Prevaževanje blaga z železnice noče izročiti slov. vozniku. Noče prodajati slik slov. fotografa . . . In takega „slovenca“ naj učiteljstvo podpira proti našemu Likarju? Na tak način se hoče v Gorici reševati slovenski narod! In učiteljstvo naj služi temu sportu? Nikakor ne. Hrbet naj obrne vsakdo od nas onim, ki nas hočejo odvracati od tovariša Likarja, kateremu ostanimo zvesti odjemniki, prijatelji, tovariši. Onim kolegom pa, kateri so se že dali odvrniti od njega, zakličemo: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Torej pozor, gospodi tovariši!

(Umrli) je 12. t. m. v Jarenini vpokojeni nadučitelj lembaški, gosp. Franc Rošker, mož je-klenega značaja in redkih vrlin, 72 let star. Nekrolog podamo prihodnjič. — Isti dan je umrl v Ormožu tudi oče pesnika Jožefa Freuensfelda, bivši nadučitelj veržejski, gospod Jožef Freuensfeld, 69 let star. Lahka jima gomila in blag spomin!

(Za podporo šolskih vrtov) je dež. šolski svet kranjski določil 25 gl. državne podpore šolam na Slapu, v Oselici, v Št. Ruperta, v Mengšu, v Krki, v Šmartnem pod Šmarno goro, v Dol. Logatcu, v Ljubnem, v Šmihelu pri Žužemberku, v Metliki in v Velesovem, a po 50 gl. deželne podpore šolam na Ostrožnem brdu, v Štalcarjih, pri sv. Marjeti, v

Predosljah, na ljubljanskem barju, v Št. Vidu nad Ljubljano, na Rakeku, v Ribnem, v Šmihelu pri Novem mestu in v Draščih.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Karol Marschitz, nadučitelj pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., dobil je službo učitelja-šolskega voditelja na novo ustanovljeni šoli v Letušu pri Braslovčah, gospod Jožef Čeh, podučitelj pri Sv. Andražu v Slov. gor., pa je imenovan nadučiteljem na ljudski šoli v Št. Jerneju pri Poličanah. Gspdc. Josipina Krenn, učiteljica pri Sv. Marjeti nize Ptuja, je imenovana za učiteljico pri Kapeli, a nastopi službo še le o veliki noči 1898. l.; med tem pa je bode namestovala suplentinja in učiteljica žensk. roč. del, gdc. Kancijanela Pirc. — Gspdc. Antonija Rott, učiteljica pri Stari cerkvi na Kočevskem, pride za učiteljico v Dobje pri Kalobji (Štaj.), za podučiteljico pa pridete na to šolo abiturijentki, gspdc.: Emilija Manzoni iz Gorice in Marjeta Žele iz Tohmina. Dalje so nameščeni abiturijenti ozir. abiturijentke, in sicer gspdc.: Marija Knittel iz Beljaka za podučiteljico v Ščavniški dolini, Ernestina Zaff iz Ljubljane za suplentinjo v Kostrivnici (na mesto bolnega učitelja Janeza Brinseka, ki je dobil dopust), gospod Jožef Klemenčič za podučitelja pri Sv. Antonu v Slov. goricah in Jožef Kos za podučitelja pri Mariji Snežni. Gospod Ivan Verdot, suplent v Žrečah, gre na jednako mesto v Žetale. Za suplentinji ste nameščeni učiteljici ženskih ročnih del gospici Roza Hribar pri Sv. Lenartu blizo Ormoža, Ana Šamprl pa na Selah. — Formalno usposobljena gspdc. Ivanka Spritzei v Jarenini je nameščena za učiteljico žensk. roč. del. na šolah pri Sv. Marjeti ob Pesnici in Sv. Jakobu v Slov. gor. C. kr. kranjski dež. šolski svet je imenoval gspdc. Ano Moosovo v Črnomelji za učiteljico v Šmartnu pri Litiji, gosp. Julija Slavšeka v Trebelnu za Leše, gspdc. Rafaelo Jngičevo v Begunjah za Črnomelj, gosp. Karola Matejca v Zg. Logatcu za Tržič, gosp. Mih. Poklukarja v Ribnici za Višnjo goro ter kvijesciranega učitelja gospoda Maksa Ivanetiča za Dobovec.

Št. 579, II.

Natečaj.

(Učiteljsko mesto.)

Na štirirazredni ljudski šoli v Črešnjevcah je tekem zimskega tečaja umestiti učiteljsko mesto.

Prosilci oziroma prosilke za to mesto naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti s spričevalom zre-

lostnega izpita in učne usposobljenosti, predpisanim potem pri krajnem šolskem svetu v Črešnjevcah do 25. oktobra meseca 1897. l.

Okr. šol. svet Slovenjebistriški, dne 21. septembra meseca 1897. l.

2-2

Predsednik: Kankowsky s. r.

Vsebina. I. Naša organizacija. (II.) (Idejalist.) — II. Kako odgojevati učence k delavnosti in zvestemu izpolnjevanju dolžnosti. (J. Leskovar.) — III. Psihologični „utrinki“. (J. Fischer.) — IV. Kako je uravnati jezikovne vaje, da pospešujejo bolj pouk v materinščini, nego pa teoretično slovnico. (I.) (Matija Heric.) — V. Društveni vestnik. — VI. Lístek. (Učenec — tat.) — VII. Dopisi in razne vesti. — VIII. Natečaj.